

TRGOVSKI LJUBLJANA

Časopis za trgovino, industrijo

Redništvo in upravitelstvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopolni se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SH. 45 D, mesečno 15 D; za inoz.

za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI. Telefon št. 552 LJUBLJANA, dne 1. decembra 1923. Telefon št. 552 STEV. 142.

Proračun in naše nadaljevalno šolstvo.

Proračun trgovskega ministrstva je bil v sekciji finančnega ministrstva sprejet brez ugovorov v oni obliki, kakor je bil podan. Posebna postavka je v njem nadaljevalno šolstvo. Za trgovsko nadaljevalno šolstvo pri nas ni v njem sploh nobenega kredita, za obrtno nadaljevalno šolstvo pa namesto 900.000 Din le 200.000 Din. Toda ta sistem velja le za nas. Za Srbijo vidimo v proračunu ministrstva podporo za šole Trgovske Omladine 50.000 Din in za podpore strokovnim dnevnim obrtnoindustrijskim šolam pri privatnih in državnih delavnicah kar 1.000.000 dinarjev, dalje vzdrževalni stroški za moške obrtnonadaljevalne šole v Srbiji 2.868.480, za ženske šole pa 2.376.000 dinarjev, upravni stroški za moške šole 500.000, za ženske 350.000 dinarjev, za prirejanje tečajev za učiteljice dela 100.000 dinarjev.

Tako smo prišli po prevratu glede nadaljevalnega šolstva z dežja pod kap. Ministrstvo se trdovratno brani in kaže očito nerazpoloženje, kadar poudarimo, da je poprej država kričala za te šole dve tretjini vseh izdatkov. Za lasne nadaljevalne šole, ki so dobile vso učno opremo v vrednosti milijona zlatih mark iz Nemčije, imajo dovolj kreditov, za nadaljevalno šolstvo pri nas pa ne bo krita niti ena tretjina vzdrževalnih stroškov. O učni opremi pa niti govora ni.

Za obrtnonadaljevalne šole ne zahtevamo ničesar drugega, kakor da se nam nudi toliko podpore, kolikor so jo uživale pred prevratom. Ni to ničesar novega, zato pa tudi ne moremo dopustiti, da bi bili v naši narodni državi na slabšem, kakor smo bili v Avstriji, ki se je z vsemi sredstvi branila proti temu, da bi se naša mladina posvečala produktivnim poklicom in da bi se strokovno izobrazila ter specializirala v posebnih tečajih za razne obrtne industrijske stroke. Namen te naučne politike pod Avstrijo je bil jasen. Šlo je za to, da ne bomo imeli domačih strokovnjakov in da bomo na vsa

vodilna mesta morali nastaviti inozemce, Avstrijce in Nemce, ki so imeli strokovno izobrazbo.

Od naše narodne države ne moremo pričakovati, da bi nadaljevala tako politiko proti nam Slovencem, ali pa da bi šla v tem celo dalje in da ne bi hotela priznati nadaljevalnim šolam niti one revne in nezadostne podpore, ki so jo uživale poprej.

Vsote, katere smo zgoraj navedli, ki so določene za nadaljevalno šolstvo v Srbiji, jasno kažejo, da ministrstvo pri razdeljevanju in določevanju tozadevnih kreditov ni bilo objektivno, marveč da je na skrajno enostranski način dovolilo za eno pokrajino neprimerno višje zneske, kakor za ostale pokrajine in da zneski kreditov za Srbijo niso v nikakem razmerju z zneski, ki so dovoljeni za Slovenijo in najsi vzamemo za podlago število prebivalstva ali število obrtništva, bodisi krajevni obseg pokrajin ali pa število naroščaj. V tem občuti naše obrtništvo veliko krivičnost in ne smemo se čuditi, če se nerazpoloženje kaže tudi potem mnogokrat na političnem polju v raznih oblikah.

Ministrstvo vedno poudarja v svojih publikacijah o naši industriji in obrti potrebo ustanovitve posebnih šol za lesno trgovino in lesno industrijo v glavnih centrih lesne produkcije v Sloveniji, dalje osnovanja večernih tekstilnih šol v Trzinu, Litiji in Preboldu, potem osnovanja večernih nadaljevalnih šol za usnjarsko industrijo v Kranju, Ljubljani in na Vrhniki kakor tudi za celo vrsto drugih strok, ki jih ne moremo vseh tukaj naštetih. Medtem pa noče v praksi dati niti za splošne obrtnonadaljevalne šole potrebnih kreditov na razpolago. Vprašamo sedaj, kako naj se ujemajo ti idealni programi ter ta neizprosna praksa seslave proračuna. Ne zahtevamo nič več kot objektivnost in ravnopravnost ter pravičnost pri razdeljevanju proračunskih kreditov, ker se bo sedanje nasilje in enostranost drugače maščevala.

Dvomljivo sredstvo za stabiliziranje marke.

Nemški državni zakladni minister v p. dr. Gothein pravi, da kaj takega svet še ni videl, kakor je propast nemškega denarsiva. V zadnjem času se zmanjšana vrednost ni pojavljala od dneva do dneva, temveč od ure do ure. Pripovedujejo se o tem gorostasne reči. Če si oddal jutraj kak denar, je bila popoldne komaj poštnina križa. Delavec, ki je dobil v soboto plačo za svoj tedenski trud, si je kupil komaj hrano za nedeljo. Ni čudno, če plenijo trgovine, če se polašča ljudstva obup in so nemiri na dnevnem redu. Kdor kupuje iz inozemstva kolonialno blago, mast ali margarino, mora odšteti visoko stoječe tuje devize itd. Gothein je že pred šestnajstimi meseci nasvetoval, naj vpeljejo vsaj na zlato bazirano računsko enoto, kakor jo je na primer vpeljal Hamburg v 17. stoletju. Papirna marka naj bi bila samo plačilno sredstvo z dnevno se menjajočim kurzum. Potem bi vsaj ne bilo fiste grozne zmede pri davkih, v financah, pri plačah, mezdah itd in tudi ne fistiš neskončnih preprirov o razmerju dela in plače.

»Sedaj, imamo slednjič plačilno sredstvo trajne vrednosti,« pravi Gothein, in sicer ne eno, temveč

kar več. Od tridesetletne vojske naprej še nismo bili tako pisani, kakor smo danes. Imamo zlato posojilo, zakladne nakaznice na dolar, zasilni denar itd., a vse to nima zakonite plačilne moči, to ima edinole papirna marka. Kajti tudi sedanji rentni marki odrekajo to prvo potrebno lastnost. In vendar naj ta marka predstavlja vsaj za eno leto pravi nemški denar; gotovo pa še za več let. Vsi na Nemškem vemo, da moremo in smemo računati edinole v zlato in da je papirna marka kot računsko enota popolnoma izločena, oziroma, da se mora takoj izločiti, kjer še ni. Prav tako vemo, da mora kakor hitro mogoče izginiti kot plačilno sredstvo. Sedaj, ko padec vrednote žene ljudi v obup, so dobili naši finančni velemožje »kamen modrijanov« za stabiliziranje marke, in sicer v tem, da so ustvarili razmerje vrednosti med papirno in rentno marko, ki je zgrajeno na računanje v zlato. — Razmerje je: Ena rentna marka = 600 milijard papirnih mark. — Sama na sebi je ta misel zelo pametna. Dokler se papirne marke kot plačilnega sredstva ne moremo znebiti in je ne moremo vzeti iz prometa, jo moramo spraviti v gotovo

razmerje do rentne marke. In to napravimo najboljši na ta način, da jo naredimo za drobiž in jo v toliko zamenjamo za rentno marko, v kolikor je promet ne potrebuje. — Primerjaj naš članek o avstrijskem šilingu. — A tudi to je mogoče šele tedaj, če nehamo tiskati nove bankovce, glaseče se na papirno marko. Vse to, kar smo naredili do sedaj, lahko prinese mimoč in morebiti tudi velik uspeh, je pa v bistvu le zdravljenje znakov bolezni, ne pa zdravljenje bolezni same. Popolno ozdravljenje naših financ je pa mogoče šele takrat, ko bomo imeli po-

polno moč v našem gospodarstvu. Zaenkrat ne ostane drugo sredstvo, kakor da vzamemo papirni marki posej zakonitega plačilnega sredstva in jo ohranimo samo še kot drobiž, ki ga moramo pa tudi kakor hitro mogoče zamenjati. Seveda moramo pa takoj prenehati s tiskanjem novih bankovcev, glasečih se na papirno marko. Papirna marka kot računsko enota ni samo smešna, temveč je postala tudi huda gospodarska in socialna nevarnost. Prenehati moramo pa tudi s podpiranjem zasedenega ozemlja, ker ne smemo izkraveti.«

Gospodarska obnova Rusije.

Meseca oktobra t. l. se je vršila v Moskvi »vseruska razstava za poljedelstvo in domačo industrijo, z oddelkom za inozemstvo.« Razstava, ki je nudila najlepšo sliko o ruskih naravnih bogastvih, je bila tudi najboljši dokaz o trdni volji ruskih vodilnih krogov za gospodarsko obnovo Rusije. O razstavi se je razpravljalo mnogo v inozemskih, osobito nemških in angleških industrijskih krogih, ki so poslali na razstavo tudi svoje blago in zastopnike, da na licu mesta podrobneje proučijo ruske razmere. Ravnatelj lipškega velesejma g. P. Voss, ki si je tudi ogledal razstavo, opisuje ruske razmere približno tako:

Gospodarska obnova Rusije je v najlepšem teku. Gospodarske — ne še politične — utopije, katere so hoteli boljševiki predvsem uresničiti, so vse, z izjemo državnega monopola na zunanjo trgovino, — že pozabljene. Individualizem prihaja zopet do svojih pravic. Tovarne, katere so leta 1917 prevzeli delavci, in ki so potem obratovale pod nadzorstvom rdečega komisarija, se nahajajo danes zopet — v kolikor še sploh obratujejo — v rokah pravih strokovnjakov. Obratni sveci nimajo več pravice, da se vmešavajo v obrat sam, ampak njihova naloga obstoji samo v tem, da nadzorujejo, da se državni zakoni izvršujejo in da se pritožbe delavskih sindikatov predajo vlastim. Ker se je večino podjetij poddržavilo in je tudi na vseh nepodržavljenih država sama več ali manj udeležena, ni, kar je obsebi umevno, v interesu države, da ovira delovanje podjetnikov. Neutemeljene pritožbe delavcev nimajo nobenega učinka, nasprotno, morejo pritožnikom samo škodovati. V splošnem se je zopet uvedlo akordno delo, poleg tega pa nahajamo veliko razliko pri oceni del neizučeni in izučeni delavcev. Za čas dela vlada na obratovaliških najstrožja disciplina; lenoba, sploh vsaka malomarnost, se najstrožje kaznuje. Vsepopovsodi v celim industrijskem svetu Rusije opazimo duh, ki ga najdemo tudi pri vseh vodilnih osebah države: trdna, dobra in poštena volja, ki vidi pred seboj samo en cilj, da privede Rusijo zopet do mesta, na katero pripada po svoji veličini in po svojem bogastvu.

Ruski boljševizem se prav dobro zaveda, da mora kot nositelj državne vlasti slediti drugi taktiki in da ne sme dalje po poti, po kateri je hodil, ko je bil še v opoziciji. Vse, kar je tedaj boljševizem teoretično zasledoval, je takoj brezobzirno opustil, kakor hitro se je prepričal, da ni v korist države. Na ta način se mu je obenem posrečilo, da si je pridobil tudi one sile prebivalstva, ki

so bile nekdanja največja podpora carizmu: uradnike in oficirje. Ker je politika sedanjih državnih voditeljev skozi in skozi nacionalno orientirana, so se ti krogi prav lahko prilagodili novim razmeram, ne da bi pri tem morali postati preveč nezvesti svojemu notranjemu prepričanju.

Vprašanje, ali bo mogoče v dohodnem času menjati sedanjo vladno, je odločno zanikati. Pozicija sedanjih voditeljev države je zelo trdna in sicer ne samo zato, ker se naslanja na armado, ampak ker jo podpirajo najširše mase prebivalstva. 80 odstotkov prebivalstva pripada malim kmetom, med katere so se razdelila obširna posestva veleposesnikov, ki so zbežali iz Rusije. Na čelu tovarn, katerih lastniki se nahajajo večinoma — v kolikor niso bili umorjeni — v inozemstvu, stojijo izvežbani inženjerji in upravni strokovnjaki, ki smejo smelo trditi, da so vodili industrijo Rusije skozi kaos in vse težkoče revolucije z neizrečenimi mukami in jo, v kolikor je bilo to mogoče, ščitili in ohranili. Njih delo je našlo danes popolno priznanje in tudi primerno nagrado.

Najvišje načelo, katero si je postavila sovjetska Rusija pri obnovi države in ki se glasi: »Rusijo Rusom«, se naj izvede ne le politično, ampak postopno tudi gospodarsko. To se pravi, da se ne sme ničesar, kar je mogoče izdelati v državi, uvažati iz inozemstva. Nadalje se naj industrije, katerih proizvode se mora danes še importirati, kakor hitro mogoče vpostavi. Podlago za vse industrije bodo nudile surovine, katerih razpolaga Rusija v izobilju. Zato potrebuje danes Rusija v prvi vrsti: 1. kapital, 2. podjetnike, ki se naj tam naselijo in zgradijo nove tovarne. Tako kapitalisti, kakor tudi podjetniki bodo Rusom zelo dobrodošli. Poleg tega pa je Rusija 3. navezana vsaj še za nekaj let na uvoz strojev iz inozemstva, ker ni ruska industrija danes še v stanju, da izdeluje vsa produkcijska sredstva, ki so potrebna za moderne obrate, in 4. mora inozemstvo, dokler ne bo domača industrija sama vse proizvajala, dobavljati fabrikate najrazličnejših vrst.

Ravnatelj P. Voss se bavi nato s perspektivami, katere ima Nemčija glede trgovine z Rusijo ter pravi, da je razvoj trgovskih poslov z Rusijo odvisen bolj od Nemčije, nego od Rusije. Ruski trgovski zastopniki so zelo previdni gospodarji. Predno sklepajo kupčije, kalkulirajo vestno najrazličnejše oferte, ki jih dobijo iz raznih držav. Principijelno se pogajajo samo s posameznimi liferanti in ne z zvezami ali organizacijami. Žal, je uspeh pogajanj skoro vedno

TVRDKA
A. VOLK
LJUBLJANA
Veletrgovina žita in mlevskih izdelkov
priporoča iz svoje zaloge vse vrste pšenične moke najboljših banaških mlinov, otrobe, koruzne in ajdove izdelke, kašo, ješprenj, nadalje pšenico, koruzo, oves, fižol in druge poljske pridelke.
Telefon štev. 449.
Brzjavni: VOLK.
ZAHTEVAJTE PONUDBE!

EKT
Najboljše
toaletno milo
kr. dvornega
dobavitelja
se dobi poudarjeno
Glavna zaloga:
A. Lampret
Ljubljana, Krekov trg

AVTO
bencin, pnevmatika olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jug-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.
»TRGOVSKA AKADEMIJA«
Pristopajte kot član k društvu

Rusi
Slaniki oviti
Prekajane ribe
(Bücklinge)
Ostseeheringe
Kumarce
Ia znajmske v soli
in kislu
Paradižni sok
Ia domač, čist, v dozah
„Konserva“
Prva jugoslovanska industrija za konzerve rib, sočivja in sadja, družba z o. z.
Maribor
Zahtevajte cenik!

Svilene robce
(rute) in **šerpe**
ima vedno v veliki izbiri po tovarniških cenah. — Na željo se pošlje izbira poštine prosto.
M. Feldin, Maribor
Grajski trg štev. 1

NA VELIKO IN MALO!
Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezenino, svilo, tehtnice decimalne in balančne najceneje pri
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deželne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Medicinal - Konjak
Zahtevajte samo:
Medicinal-Konjak z modrim križcem
Jamaica-Rum z modrim križcem
Konjak-Rum z modrim križcem
Citrone-Rum z modrim križcem
Medicinal-Pelinkovac z modrim križcem
Najfinejši krem-likier z modrim križcem
Slivovko in brinjevec z modrim križcem
„ALKO“ Ljubljana
Medicinal - Konjak

Wertheim - blagajne
za vzdiranje
vloma in ognjavarne, v vsakem stanovanju ozir. prostoru z majhnimi stroški nevidno namesljlive, v 6 različnih velikostih dobavlja in popis s cenikom brezplačno razpošilja
LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA, LJUBLJANA
Bleiweisova cesta št. 18
!! Provizijski zastopniki naj se javijo !!

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.
Tomaževa žindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.
Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

Trgovci Industriji oglašajte v „Trgovskem listu“!
Primerno Miklavževo in božično darilo
= SANKE =
v normalni velikosti, s trakovi in firnežem porbarvane. Cena: bukove 270 Din, jesenove 300 Din.
Otroške garniture
za otroke od 4 do 10 let, obstoječe iz mizice, 2 stolov, klopi, fotelja in gugalnega fotelja, vse za 370 Din.
Dobi se pri
tovarni „VINTGAR“, p. Gorje
pri Bledu

Imperial
P. CUCCEK & Co
PREJE V HINIZI
PTUJ

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić in drug
= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

ŠTAMPILJE
vseh vrst
CIRIL SITAR
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

A. VICEL
Maribor, Glavni trg 5
trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanaslo, kameninaslo in stekleno robo.
Na debelo! Na drobno!

Naročajte in razširjajte „Trgovski list“!

TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljša referenca. — Tudi na obroke dobavi tvrdka
ERIKA
Ljubljana **THE REX CO.** Zagreb
Gradišče št. 10 Duga ulica 32

